MayūMāli. 228.28 (*on* iii. 2.15); 548.9 (*on* vii. 4.1); 578.18 (*on* ix. 1.3); 858.10 (*on* xii. 2.1); LaŚabdeŚe. ii. 97.10.

अग्नित्वजाति (agnitva-jāti) *f.* generic nature of fire संस्काराणां व्यभिचारित्वेन निमित्तत्वानुपपत्तेः अग्नित्वजातिवाचित्वम् (निर्मन्थ्यशब्दस्य) MīmāKau. i. 241.14 (*on* i. 4.12); अग्नौ श्रूयते निर्मन्थ्येनेष्टकाः पचन्तीति तत्र निर्मन्थ्यशब्दः किं संस्कारनिमित्त उताग्नित्वजातिनिमित्त अथवा यौगिकः MayūMāli. 77.6 (*on* i. 4.10); संस्कारविरहितेऽपि (अग्नौ) निर्मन्थ्यमानय यक्ष्यामह इति जातिमात्रे क्वचित् प्रयोगात् ... अग्नित्वजातिनिमित्तत्वम् (निर्मन्थ्यशब्दस्य) MayūMāli. 77.13 (*on* i. 4.10)

अग्नित्वज्ञापक (agnitva-jñāpaka) *adj.* indicative of the state of being Agni वैश्वानरस्य ... अग्नित्वज्ञापकस्यापि सत्त्वात् TattvPrakā. 39B.12 (*on* i. 2.26)

अग्नित्वदृष्टि (agnitva-dṛṣṭi) *f.* notion that something has the nature of fire मनोवृत्तिष्वग्नित्वदृष्टिविधेरित्यर्थः VedāntKa. 460.12 (*on* iii. 3.44); ते चाग्नित्वदृष्टिविशिष्टा मनोवृत्त्यादयः ... ध्यातव्याः ŚivārkaMaDī. ii. 365.17 (*on* iii. 3.44); ii 365.14 (*on* iii. 3.44)

अग्नित्वनिश्चायक (agnitva-niścāyaka) *adj.* that which determines the state of being Agni तथाग्नित्वनिश्चायकस्यापि विद्यमानत्वात् TattvPrakā. 39B.9 (*on* i. 2.26)

अग्नित्वरूपित (agnitva-rūpita) *adj.* thought of or imagined as being fire कर्म कर्तुं ताभिः परिष्वक्तोऽग्नित्वरूपितं पर्जन्यं प्राप्य VedāntSā.(Rā.) 238.1 (*on* iii. 1.1)

अग्नित्वसंपादन (agnitva-sampādana) *n.* assumption of fireness द्युलोकादिष्वग्नित्वसंपादनं विधीयते VedāntKa. 342.3 (*on* iii. 1.1)

अग्नित्वसामान्य (agnitva-sāmānya) *n.* generality (in the form) of fireness अग्नित्वसामान्येनातिदेशसंभवात् BrahmSūBh.(Śaṅ.) 696.10 (*on* iii. 3.50); NyāyMañ. i. 111.8; i. 111.31.

अग्नित्वसारूप्य (agnitva-sārūpya) *n.* similarity on account of fireness अग्नित्वसारूप्यादिष्टकचिताग्निस्थाने निविशमानानां तेषां तेन सह विकल्पो युक्तः ŚivārkaMaDī. ii. 365.25 (*on* iii. 3.44)

अग्नित्वाप्रहाण (agnitvāprahāṇa) *n.* non-abandonment of fireness अग्नेः दारुण्यन्तर्भूतस्य ... अग्नित्वाप्रहाणमपि विद्यते ŚrutaPra. ii. 168.23 (*on* i. 4.27)

अग्नित्वारोप (agnitvāropa) *m.* superimposition of fireness योषायां वा ... अग्नित्वारोपवत् MīmāKau. i. 271.10 (*on* i. 4.23)

अग्नित्वाविनाभाव (agnitvāvinābhāva) *m.* invariable concomitance with fireness अग्निर्माणवक इति तु नाग्नित्वाविनाभावेन माणवकः प्रतीयते TantrVā. 318.10 (*on* i. 4.22)

अग्नित्वोपचार (agnitvopacāra) *m.* figurative attribution of the nature of fire एवं वेदत्वाग्नित्वोपचारस्तदध्ययनतदाधानलभ्यकर्मफलस्यैतच्छ्रुश्रूषया सिद्धेः ManvaVi. 259.14 (*on* 2.230)

अग्नित्वोपाधि (agnitvopādhi) *m.* attributive adjunct of fireness अग्निनैकीभूतस्य वरुणसायुज्यापत्तौ अग्नित्वोपाधेः प्रहाणात् ŚrutaPra. iA. 250.15 (*on* i. 1.1)

अग्निद (agni-da) *adj.* [*f.* -ā] **1 A** incendiary परराष्ट्रस्य पीडनम्। अग्निदैर्गरदैश्चैव प्रतिरूपकचारकैः MahāBhā. xii. 59.49; धिगस्तु माम् ... अग्निदं स्वामिघातकम् Rāmā. v. 1092*(8); अग्निदो गरदश्चैव ... षडेते आततायिनः VasiDS. 3.16; उल्काहस्तोऽग्निदो ज्ञेयः NāraSm. 97.173; गरदाग्निदकीनाशशूद्रापुत्रौपपातिकाः। ... असाक्षिणः NāraSm. 99.181 (comm. अग्निदो गृहादिदाहकः); VisṇuSm. 5.11; 45.17; अग्निदाश्च ये (तप्तकृच्छ्रेण शुद्धास्ते) ParāSm. 4.5; MatsyaP. 227.118; अग्निदानां च ये लोकाः ... । स तान्सर्वानवाप्नोति यः साक्ष्यमनृतं वदेत् YājñaSm. 2.74; वस्त्रापहारी चित्री स्यात्कृष्णकुष्ठी तथाग्निदः SkandP. i(2). 51.11; VisṇuDhaP. ii. 72.102; दस्यवोऽग्निदाः ... ग्रामान् ... विलुम्पन्ति BhāgP. v. 26.27; DeviBhāP. viii. 22.50; JaimiUpaSū. i. 2.26; BālamBha. iii. 171.13 (*on* 3.289); उत्कृती सस्यघाती चाप्यग्निदश्च ŚukraNī. 4(5).83; **1B** who offers fire for incendiarism विषाग्निदाम् ... । विकर्णकरनासौष्ठीं कृत्वा गोभिः प्रमापयेत् YājñaSm. 2.279 (Mitā. या च दाहार्थं ग्रामादिष्वग्निं ददाति; Aparā. या ... ग्रामादिदाहाय चाग्निं ददाति); AgniP. 257.66; VīraMi. 727.5 (*on* 2.278); **2** who offers fire (to a criminal for warmth, etc.) अग्निदान्भक्तदांश्चैव हन्याच्चौरमिवेश्वरः ManuSm. 9.278 (ManuBh. अग्निदाः शीतापनोदनार्थं येऽग्निं ददति) **3** who ignites the funeral pyre अग्निदाश्चैव ये तेषां तथोदकादिदायिनः BṛParāSm. 8.56; स्नानं प्राणायामः ... अग्निदेऽप्येवम् NirṇaSi. 375.17; **4** who gives fire (to some one in order to enable him to make an offering) फलस्यार्धमग्निदस्य भवेत् VṛGautaSm. 589.13(12); **5** causing digestion, appetising अग्निमन्थः ... मधुरोऽग्निदः BhāvPra.(Bhā.) 6(4).24; आर्द्रकं सगुडम् ... अग्निदम् BhojanKu. 108.23.

अग्निद (agnida) *m.* **1** name of Śiva सर्वादिरग्निदः (एवं नाम्नां सहस्रेण तुष्टाव वृषभध्वजम्) LiṅgaP. i. 98.65; **2** the Veda अग्निदः पूर्वगीर्वेदः ŚabdaRa.(Vā.) 3489.

अग्निदंष्ट्र (agni-daṁṣṭra) *m.* name of a demon श्रुत्वास्य वाचमिति तम् ... अग्निदंष्ट्रः। चुक्षोभ HarVi. 11.1; 34.3; 34.20.

अग्निदक्षांशरुचिर (agnidakṣāṁśa-rucira) *adj.* resplendent or charming on account of the shoulders in the form of Agni and Dakṣa प्रादुरासंस्ततो वेदाश्चत्वारः ... अग्निदक्षांशरुचिराः VāyuP. ii. 42.73.

अग्निदक्षिण (agni-dakṣiṇa) *adj.* (to the) south of the fire ततोऽग्निदक्षिणे भागे ... ब्रह्माणं विनिवेशयेत् BhaviP. 373B.14 (ii(2). 14.29); न्यस्य न्यग्बिलमग्निदक्षिणदिशि ... पात्रम् TantrSa. 1.96. **अग्निदक्षिणेन** (agni-dakṣiṇena) *adv.* [Inst.] to the south of the fire अग्निदक्षिणेन अन्वाहार्यपचनस्यावसथ्यस्य वाग्नेर्दक्षिणतः ... पात्रं स्थापयन् CaturCin. iii(1). 1285.8.

अग्निदक्षिणा (agni-dakṣiṇā) *f.* priest's fees or presents meant for the building up of the fire-altar उभयीर्दक्षिणा ददाति क्रतुदक्षिणा यथासमाम्नातमग्निदक्षिणाश्चेति ĀpaŚS. xix. 15.13.

अग्निदग्ध (agni-dagdhá) *adj.* [*f.* -ā] **A** burnt by the funeral fire ये अग्निदग्धा ये अनग्निदग्धा मध्ये दिवः स्वधया मादयन्ते ṚV. x. 15.14 = AV. xviii. 2.35; ये अग्निदग्धा येऽनग्निदग्धाः। येऽमुं लोकं पितरः क्षियन्ति TaiBr. III. i. 1.7; ये त्वग्निदग्धा जीवाः ... कुले मम GautPiMe. ii. 4.19; अग्निदग्धाश्च ये केचित् नाग्निदग्धास्तथा परे। विद्युच्चौरहता ये च तेभ्यः पिण्डं ददाम्यहम् VāyuP. ii. 48.37; MatsyaP. 17.42; PadmP. v. 9.171; MahNirvāT. 10.46; **B** (agni-dagdha) burnt by fire, having fire-burns अग्निदग्धमिवैषां वहं भवति ŚatBr. I. i. 2.9; अग्निदग्धाविमौ पक्षौ त्वक्चैव व्रणिता तव Rāmā. iv. 59.18; अग्निदग्धं नरं दृष्ट्वा तच्च दग्धं चतुर्विधम् HārīS. iii. 58.1; गण्डूषधारणे क्षाराग्निदग्धे च सर्पिर्धार्यं पयोऽथवा ... विषे AṣṭāSaṁ. i. 160.24 (1.31); कुष्ठिनामग्निदग्धानां पिटिकामधुमेहिनाम् ... (व्रणाः) न बन्धव्याः AṣṭāSaṁ. i. 189.7 (1.38); को दृष्टान्तः यथेह लोके बीजान्यग्निदग्धानि न प्ररोहसमर्थानि भवन्ति MāṭhVṛ. 80.18 (*on* 67); न हि अग्निदग्धस्य शालिबीजस्य एकदेशप्ररोहो दृश्यते BrahmSūBh.(Śaṅ.) 670.13 (*on* iii. 3.32); अग्निदग्ध इव स्फोटैः शीघ्रगत्वाद्द्रुतं च सः। मर्मानुसारी वीसर्पः AṣṭāSaṁ. i. 295.20 (3.13) = RugVi. 52.10; शालग्रामयुगाः ... गृहेऽग्निदग्धा भग्ना वा नैव पूज्याः VarāP. 186.37; लेपनादिकम्। अग्निदग्धे व्रणे सम्यक्प्रयुञ्जीत चिकित्सकः SiddhYo. 44.39; ŚārṅgaS. iii. 10.11; अग्निदग्धास्तदा देवा निपेतुर्धरणीतले GaṇeP. ii. 68.34; वक्राः ... दीर्घाग्निदग्धादयः। वर्ज्याः स्युः समिधः ĪśānŚiPa. i. 7.9; ii. 9.9; यथा नाग्निदग्धोऽग्निं द्वेष्टि एवं पुरुषमप्यप्रियकारिणं मन्येत ManuBh. i. 525.21 (*on* 6.82); मण्डलानि प्रादुर्भवन्ति ... सोष्माण्यग्निदग्धानीव Hastyāyur. 70.6 (1.9); **C** consumed by fire अग्निदग्धे घृताक्तान् यवाञ्जुहुयात् SāmaViBr. i. 8.9; उक्तमात्रे तु वचने तया स मृगजीवनः। व्यसुः पपात मेदिन्यामग्निदग्ध इव द्रुमः MahāBhā. iii. 60.38; vii. 172.23; भर्तृस्नेहात् साग्निदग्धाप्यदग्धा (v. l. for सा हि दग्धाप्यदग्धा) SvapnVā. 1.13; दण्डाः ... सर्वे नाग्निदग्धास्तथैव च ŚaṅkhaSm. 2.11; ŚaṅkhaLiSm. 32; अग्निदग्धं(? ग्धः) श्मशानान्ते साधुरेको वितिष्ठते BṛKathāK. 102(1).20; अग्निदग्धेष्वरण्येषु गृहीत्वा भस्म तत्पुनः ĪśānŚiPa. i. 9.67; ii. 3.104; **D** heated on fire प्रागाज्यकुम्भं पुनरग्निदग्धम् (कृत्वा) KalyāKā. 11.110; त्रिभागमग्निदग्धाया(? :) सुधायास्तत्र चूर्णयेत् VisṇuDhaP. iii. 40.2; **E** (deity) to whom are offered oblations (such as *caru* and *puroḍāśa*) which are prepared on fire चरुपुरोडाशादीनि हवींषि अग्निना पच्यन्ते। तैर्या देवता इज्यन्ते ता अग्निदग्धाः ManuBh. i. 292.20 (*on* 3.189 = 3.199 of other Eds.)

अग्निदग्ध (agni-dagdha) *m. n.* **A** name of a variety of *kilāsa*, a kind of skin-disease (having an appearance of round-shaped fire-burns on the skin) किलासम् ... तेषु संबद्धमण्डलमन्तेजातं चासाध्यमग्निदग्धं च SuśruS. ii. 5.17 (comm. अन्तर्जातरक्तरोम); श्वित्रकुष्ठेऽग्निदग्धे च ... यानि चान्यानि द्वन्द्वानि ... शरीरिणाम्। उत्पद्यन्ते BrahmP. 241.6; तत्राग्निदग्धो द्विविधस्त्वग्गतः स्फोट एव च Hastyāyur. 519.7 (3.25); अग्निरेवाग्निदग्धस्य भैषज्यं हि निशम्यते MalliC. 1.359; अग्निदग्धस्य विस्फोटशान्तिः स्यादग्निना ध्रुवम् DṛṣṭāKaŚ. 66; **B** *m.* name of a class of Pitṛs अग्निदग्धानग्निदग्धान्काव्यान्बर्हिषदस्तथा। ... विप्राणामेव निर्दिशेत् ManuSm. 3.199; ManvaVi. 400.8 (*on* 3.199); ManvaMu. 126.19 (*on* 3.199); **C** fire-burns मूर्वां पिष्ट्वा सर्पिर्विपाचयेत्। सर्वेषामग्निदग्धानामेतद्रोपणमिष्यते SiddhYo. 45.20; अथागन्तुशोफः ... घृष्टदष्टाग्निदग्धाश्मलोष्टाभिघातात् Hastyāyur. 126.21 (1.17); BhāvPra.(Bhā.) vi. 3.49; vi. 4.229; **D** *n.* a cautery [MW.]

अग्निदग्धक (agnidagdha-ka) *m.* a fire-burn आमलक्या तिलं कुष्ठं लेपनं वाग्निदग्धके HārīS. iii. 58.11.